

KLOZA (22) *sb f*

kloza (21), **kłoza** (1); kloza : kłoza *OrzQuin* (2 : 1). -ó- (2), -o- (1); -ó- : -o- *OrzQuin* (2 : 1);
a jasne.

sg *N* kłóza (3). ◇ *G* kłózy (8). ◇ *I* kłózą (1). ◇ *L* kłózie (8). ◇ *pl L* kłózach (2).

Sł stp, Cn: kluzza, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Zamknięcie, zamknięte pomieszczenie, w którym przetrzymywano głównie obłąkanych, więzienie, też klatka; arca robusta a. robustea, arca in carcere lignea, (robustus) carcer, cippus, poenalia claustra, codex robusteus a. robustus, (lignea) custodia, ergastulum, ferriterium, puteus Cn (21) : RejRozm 392; Abowiem iefli [...] s takiego porywania łnu/ albo [!] z iakiego záchwycenia á szaleńctwá ludziom łzkodził: winien iefth mężoboyftwá. Bo czáfu dobrego abczenia/ powinien łye był opátrzyć/ áby łam łypiał w dobrym zámknieniu/ áłbo łye kazał dowieść do klozy. *GroicPorz* mm; Y niewiem ktoby mądry názwał to biełiádą. [...] Iedno w klozye takowá mewáiá łzalení. *RejWiz* 17; Mniemánie to łprołne y nikczemne iefł [...]: iź iuź ten ich łyn przedwieczny Anioł ábo Duch [...] w pánnę włtąpił/ y tám w niey dziewięć miełięcy/ iáko w iedney kłózie miełzkał *CzechRozm* 156v.*

W połączeniach szeregowych (2): *Ale to tylko mowię/ iź zwierzchności ábo wrzędu Swietłskiego z mieczem/ kłozą/ ogniem/ kátem/ powrozem/ łzubienicą [...] do zboru wiernych á łzczyrych wczniow Chriłtułowych nie potrzebá. *CzechRozm* 248v, 248.*

Zwroty: »w klozie chować« (3): *mieć łie zá mądrogo kiedyś głupi/ iefł to być dobrze łzaleńłzym niź ow/ kthorego w klozie chowáiá. *GórnDworz* C2; *BielSat* [14]; *BielSjem* 14.*

»siedzieć w klozie« [*szyk zmienny*] (4): *Koth (did) Przilłfedłłi do łwa do krati mowy (-) [...] Y ti niebaczie wczó dułáł Yz wtei klozie łiedzacz fukałł *RejRozm* 392, 396, 405, 407.*

»z klozy wyrwać się« (1): *łnadź y łzalony s klozy wyrwáłłzy łie/ gdyby mu to rozwałłnie rozwiódł/ podobno łie obaczylł/ á łnadźby wyrozumiał co iefł łepłzego *RejZwierc* 131.*

Wyrażenie: »klozy godzien« (3): *Zá takowé Pofelłtwo twoie/ przeciwné Bráciéy twoiéy/ y Stanowi Polłkiéy Korony/ Kłózy/ á nie Odpowiedzi Królewłkiéy iefłełł ty godzien. *OrzQuin* D2; Kłózy bym godzien/ iáko łzalony/ bym powiádał zem ia Chimerę áłbo Dyálógi w Zurowicách náłazł *OrzQuin* F, D2.*

Szeregi: »kloza a taras« (1): *O wierz mi iźeć ten chwáłł włzędy gęłto rołcie/ Będyze kłozá á tárás miáłá częłłte gołłcie. *RejWiz* 78v.*

»kloza, więzienie« (2): *A drudzy ie [żony] iuź w kłozách/ w więźieniu chowáiá/ Ledwo kęł chłebá z wodą/ oknem iełć podáiá. *BielSat* [14] [*idem*] *BielSjem* 14. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].*

W przen (1): *A ná to nie wymyłłi łepłzego plewidłłá/ Iedno tego nápędzić tám błędnego bydlá. Bo cí záłię zacniełłzy dołyc kłozy máiá/ Kiedy ie w tym łzaleńłctwie włzyłcy łudzye źnáiá. *RejWiz* 78v.*

Przen: Klasztor (2) :

Zwroty: »w klozie chować« (1): *Y Coź wđdy nam tak krzywy/ vbogye dzyeweczki/ Ze ie w klozye chowamy/ by błędne owieczki. *RejZwierz* 104v.*

»do klozy dać« (1): *O łzalení rodzicy ktorzy tak dzyáláiá/ Iź pocźciwe dzyeweczki do tey klozy dáiá. *RejWiz* 38v.*

2. *Błędny przekład łacińskiego wyrazu „clausa” ‘przełęcz’ potraktowanego jako nazwa miejscowa (1) :*
Tamże woiewodę Węgierfkiego (ktory [...] na miełthcu iednim kthore Kloza zową [*in Clausa dicta Russie*] iemu był zaftąpił) poraził y zwyciężył *MiechGlab* 14.

Synonimy: 1. bylina, ciemnica, grzymka, jęctwo, kabat, kłoda, posłuszeństwo, sadzawka, straż, sztok, taras, twierdza, wieża, więzienie, zamknienie.

ZCh